

Pod' do môjho sveta, aby som našiel miesto v tom tvojom

Podmanivý úsmev na perách, upokojujúci hlas, ale najmä vždy chápujúce tmavé zamatové oči sa zmenili na nepoznanie. Podráždenosť, mrzuté poznámky, pohľad do neznáma... Nečakaná choroba zaútočila na všetky zmysly. Čo je ráno pekné, večer nepríjemné, neznesiteľné. Nálady kreslia sínusovky v nepravidelných frekvenciách. V okolí vyvolávajú rozpačité, niekedy nechápavé, zväčša i nepriateľské reakcie. Ťažké je vžiť sa do situácie toho druhého, pochopiť jeho zmätok v myslení, precítiť jeho bolesť v každom kúsku tela. Lenže každý z nás sa môže hocikedy ocitnúť v takejto situácii. A nemusí nás zaskočiť iba choroba. Stačí nešťastný okamih pri práci, na cestách a nepríjemný úraz nás môže poznačiť na celý život. Niektorí pochopia až vtedy tých, čo od narodenia prekonávajú rôzne zábrany a bariéry. Ale aj keď nepočujú, nevidia, alebo sa presúvajú z miesta na vozíku, cítia, myslia, dokážu ľúbiť, vedia byť oddanými kamarátmi. Ale chápeme ich pocity a problémy aj bez toho, aby sme zažili niečo podobné? Pomôžeme tam a vtedy, keď našu pomoc potrebujú? Ešte stále sa stretávame so zvedavými pohľadmi na postihnutého v autobuse, električke, na ulici. A nájdu sa i takí, čo by ich najradšej videli kdesi v ústraní, aby „neprekážali“, nezdržovali ostatných pri nástupoch do dopravných prostriedkov a žili si v ústave medzi svojimi a vo svojom svete.

Z času načas nadácie postihnutých podporia. Finančne, alebo zorganizujú nejaké podujatia. To však nie je riešenie. Veľa sa hovorí o integrácii postihnutých do spoločnosti, ale iba pomaly sa označujú semafore, upravujú chodníky a vstupy bez bariér do spoločenských miestností, nemocníc, kultúrnych zariadení. A nielen to. Najdôležitejšia je zmena postojov k handicapovaným. Ak sa dokážeme vžiť do ich situácie, pochopíme ich svet, môžeme im pomôcť a náš spoločný život sa stane samozrejmosťou.

CESTUJEME

kufor

vlak

zvedavý

výpravca

balíť sa

strom

kostol

opica

POKR.

Výstava zážitkovej terapie

Začiatkom februára tohto roku v BIBIANE – Medzinárodnom dome umenia pre deti v Bratislave otvorili výstavu s mottom uvedenom v titulku.

Cieľom výstavy je prostredníctvom didaktických pomôcok zkomponovaných do výtvarného riešenia vysvetliť zdravým deťom potrebu integrácie postihnutých detí do bežného života. Priblížiť im, akú dlhú cestu musí postihnuté dieťa prejsť, aby sa s handicapom vyrovnalo a mohlo žiť plnohodnotným životom. Hravou formou im vysvetlíť spôsoby zdokonaľovania zmyslového vnímania, ktoré nahrádzajú zrak, sluch, ruky a pod. Predstaví mnohé zručnosti, a najmä schopnosti v tvorivých oblastiach u handicapovaných detí, ktoré sú neraz veľmi výrazné a vyrovnajú sa zdravým deťom.

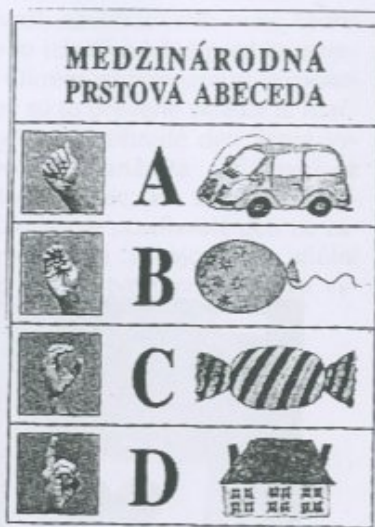
Vo vstupnej miestnosti je veľká maketa mozgu. Stláčame gombíky a žiarovka nám označuje, kde

je centrum zraku, sluchu, čuchu, hmatu, pohybu. Výstavou nás sprevádza autorka scenára Dr. Gabriela ŠKORVANKOVÁ, ktorá pracuje s postihnutými deťmi 30 rokov. Je vedúcou iniciatívy BOOK HANDICAP pri slovenskej sekcii IBBY, rozvíja aktivity Bibiany po celom Slovensku. Niektoré jej exponáty hier na výstave boli na medzinárodnom workshope UNESCO v Berlíne víťaznými projektmi.

Dr. Škorvanková hovorí, že mnohí ľudia majú problémy s čítaním, písaním, počítaním, to však neznamená, že nie sú bystrí. Nesprávne posunutá informácia v mozgu spôsobuje, že človek pozná jednotlivé písmená, ale nedokáže z nich zložiť správne slovo. Deti, ktoré majú takýto problém, musia vynaložiť veľa energie pri učení, aby ho prekonal.

A hneď si v miestnosti môžeme niečo vyskúšať. Sú tu poprehadzované slová z dvoch básničiek a máme ich zoradiť tak, aby sme dostali správny text básní.

Skúšame.

Opatrne odhriame čierny záves a stojíme v úplnej tme. Pod nohami vrzdí štrk, rukami tápeme vo vzduchu a narážame na stenu. Nevidiaci sa v tme, ktorá ich dôverne sprevádza životom, oveľa lepšie orientujú ako my. Podľa zvukov, vôní, pomocou neuveriteľnej predstavivosti a schopnosti rukami objasniť svet a ohmatať jeho detaily.

Naša sprievodkyňa nám vysvetľuje, že sú ľudia, ktorí vidia ako cez potrhaný, či počmáraný závoj, alebo iba veľmi málo. Pre nich existujú rôzne okuliare, lupy, počítače, ktoré dokážu písmo i obraz zväčšiť. Tieto pomôcky im pomáhajú spoznávať veci okolo seba, vnímajú ich a tešia sa z nich. Je tu aj veľký obraz Braillovoho písma, písací stroj, knihy.

Pani doktorka hovorí aj o rôznych telesných postihoch. Sú vrodené chyby, ale aj rôzne choroby ako obrna, ktoré môžu znehyniť telo tak, že je odkázané na vozík. Vyzýva nás, aby sme skúsili prejsť na vozíku. Na páse so štrkom sa vzpričili kolieska a ďalej to nejde. Musíme poprosiť o pomoc. Na konci cestičky je schod. Pri ňom zastavujeme, ďalej nemáme odvahu. Jazdu na vozíku vzdávame. Uvedomujeme si, ako mnohí vozičkári obratne dokážu narábať so svojim vozíkom, koľko prekážok dokážu zdolať.

Na steně visia obrazy. Výtvarné umenie, ale aj hudba, literatúra sú pre postihnuté deti komunikatívnym prostriedkom so svetom. Pani doktorka spomína medzinárodnú výstavu v Krakove. Vraví, že keby sme videli výtvarné a objektové práce postihnutých nevidiacich a nepočujúcich ľudí potvrdili by sme, že tie práce znesú

najprísnejšie umelecké kritériá. Slovensko na tomto medzinárodnom bienále získalo prvú, tretiu cenu a 17 čestných uznaní.

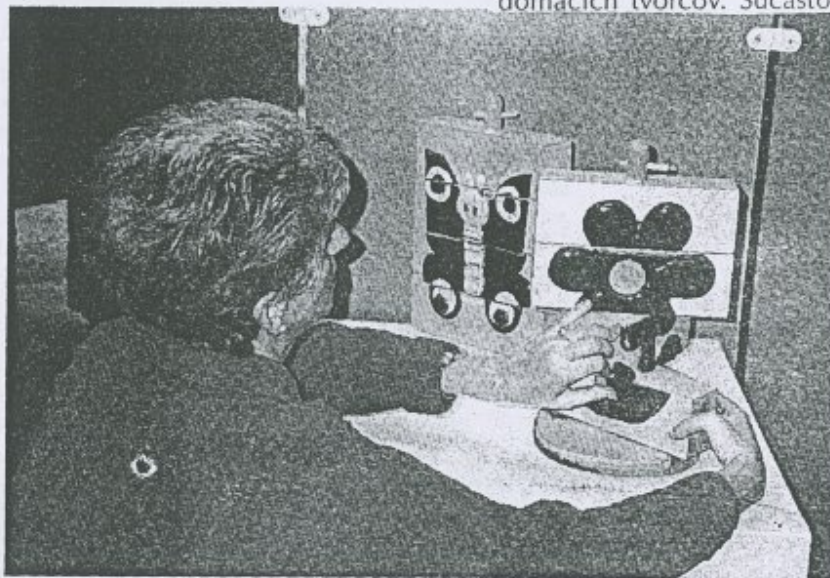
Môj svet je tichý

„Vidím ťa, ale neviem presne, čo chceš. Pohybujú rukami, celým telom, na tvári sa ti striedajú rôzne výrazy. Aby som ti porozumel, musíš hovoriť pomaly a ak by si poznal a použil aspoň niekoľko základných gest v znakovvej reči, môžeme sa spolu zhovárať. Znakovú abecedu máš okolo seba. Vieš niečo povedať rukami?“

Čítame na tabuľke. Naša sprievodkyňa nám pripomína, že si ani neuvedomujeme, koľko ich v živote používame, koľkokrát urobíme gesto. Preto je veľmi dobré, že vydavateľstvo BUVIK vydalo knižku Päť prstiek na ruke, kde sa deti oboznámia so základnými znakmi. Znaková reč nepočujúcich je uzákonená ako forma dorozumievacej reči. A tlmočí sa do

nej napríklad aj televízne spravodajstvo. Skúsame si v zrkadle znaky, deťom to ide lepšie. Napokon deti sa veľmi rýchlo dorozumejú s cudzincami i postihnutými. Ale aj my by sme sa mali naučiť ich znakovú reč, a tak prekonať bariéru ticha.

Na ďalšom poschodí sa môžu

mentálne postihnuté deti zabaviť. Pod veľkými obrázkami sú menšie s detailami, treba ich posunúť tak, aby detail z veľkého obrázku našli. Učenie im trvá dlhšie, sú snaživí a vedú svojimi rukami vyrábať pekné veci. A je tu panáčik a šatňa, v ktorej sú usporiadané šaty podľa ročných období. Je to projekt pani Dr. Škorvankovej. Nevidiaci sa učia rozoznávať šaty hmatom podľa ročného obdobia a počasie vedú, čo si môžu na seba obliecť. Hoci sa im snažíme pomáhať. Nevidiaci často odmieta cudziu pomoc. Má takú vnútornú hrdosť.

Ďalší projekt ktorého autorkou je pani Škorvanková, je fúkací futbal. Deti slamkami fúkajú do pingpongovej loptičky, chichocú sa, zabávajú. Hrou si cvičia dych. Pani Škorvanková je vášnivou šachistkou. Pre nevidiacich urobila šach. Figúrky tvoria hranolky. Čierne figúrky sú o tri milimetre vyššie a majú zrezané hrany.

Tvrdí, nevidiaci radi hrajú šachy. Je to ich divadelné predstavenie.

Okrem spomínaných exponátov sú tu drevené skladacie hračky pre postihnuté deti, ktoré vytvorili manželia Žilíkovci z Mojmiroviec, ale aj knižná produkcia pre postihnuté deti zo zahraničných zdrojov a z dielni domácich tvorcov. Súčasťou vý-

stavy sú aj tvorivé dielne založené na zážitkovej terapii s prvkami arteterapie, muzikoterapie a dramaterapie, na ktorých si svoju kreativitu vyskúšajú všetky deti spoločne. Výstava Pod do môjho sveta je medzinárodný projekt integrácie pre postihnuté deti a potrvá do 2. apríla 2000. Je to výstava o porozumení a spolupráci, o obyčajnej láske k blížnemu.

ANNA HOLOŠKOVÁ
FOTO: autorka